N°. 440.

# DE GRONDWET.

1854.

**VERSCHIJNT**
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

**ABONNEMENTSPRIJS:**
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . . „ 5.50.

DINGSDAG 24 OCTOBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
**C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.**
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

**PRIJS DER ADVERTENTIEN:**
Van één tot zes regels. . . . . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . . . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

## Berigt aan HH. Uitgevers van Boekwerken.

De Redactie van *De Grondwet* ontvangt dagelijks, ter beoordeeling, brochures en boekwerken. Zij bepaalt zich zelden tot eene bloote aankondiging; maar geeft in den regel, gelijk de groote Engelsche en Fransche dagbladen, eene gemotiveerde beoordeeling der haar toegezonden vlugschriften en boeken. Gelijk alle andere dagbladen moet zij evenwel aan de voorwaarde blijven vasthouden, dat slechts die geschriften worden *beoordeeld*, waarvan de uitgave, onder de rubriek *Advertentiën*, wordt aangekondigd.

## Het voorstel van den heer Wintgens.

### I.

De Grondwet heeft aan de Staten-Generaal de bevoegdheid verleend, om voorstellen aan den Koning te doen. Men heeft wel eens getwist over de oirbaarheid, om van die bevoegdheid gebruik te maken, in verband met den eerbied, dien men aan het Bewind verschuldigd is. Zoo die voorstellen gewone onderwerpen van wetgeving betreffen, wordt het Bewind, al naar de belangrijkheid van het voorstel, in meerdere of mindere [illegible] gesteld, bij elk voorstel, dat uit den boezem der Staten-Generaal aan den Koning wordt aangeboden. Zoo zulk een voorstel door een of meer leden wordt ingediend, pleegt men er alras eene partijzaak in te zien en wordt het middel van niet-ontvankelijkheid met meer of min gunstig gevolg tot ter-zijdestelling beproefd. De geschiedenis der laatste jaren is daar, om de gegrondheid onzer opmerkingen te bevestigen.

Hoe hebben wij uit dit oogpunt het voorstel des heeren WINTGENS te beschouwen?

Er bestaat, naar onze innige overtuiging, geen de minste grond, om het als eene demonstratie tegen het Ministerie aan te merken. Wij gelooven, dat er geen toeleg hoegenaamd te vinden is, om het Ministerie te bemoeijelijken; daarvoor pleiten te zeer de ministeriële antecedenten van den heer WINTGENS, onder *elk* Ministerie, zoolang namelijk niet de kans van bestaande Ministeriën begint te verkeeren. Ofschoon het tegenwoordig Bewind beveiligd is: er moet toch eene zonderlinge rancune bestaan tegen het Hoofd van het Departement, dat geroepen kan worden, om voor de uitvoering te zorgen, wanneer het ingediende voorstel tot wet werd verheven; want, te vergeefs zal men zoeken naar de bewijzen, waaruit het den heer WINTGENS duidelijk werd, dat de heer VAN REENEN *weigerde* om het onderwerp, waarvan hier sprake is, bij eene wet te regelen. Wij zijn niet onnoozel genoeg, om, in eene enkele zinsnede van het rapport van 5 Mei 1854, eene verpligting voor den heer WINTGENS te vinden tot aanvaarding van de taak, die tot den werkkring des Ministers behoort. Waarlijk, toen de Commissie, in wier handen het Verslag van het armwezen over 1851 gesteld werd, den wensch uitdrukte naar eene politiewet op de woonverblijven in het algemeen, bedoelde zij geenszins in de zinsnede, die er op volgde: „Is daartoe „de medewerking der Vertegenwoordiging noodig, zoo „zal deze zeker niet te vergeefs worden ingeroepen", om aan *de leden der Tweede Kamer* een wenk te geven, om de hand aan het werk te slaan; maar integendeel gelooven wij, dat men daarin een bloot bewijs wilde geven, hoezeer men op prijs stelde, dat de Minister dat onderwerp in overweging nam en hij rekenen kon op de gunstige gezindheid der Tweede Kamer, om, zoo men die zaak niet bij algemeenen maatregel van bestuur kon regelen, daarin door eene wet te helpen voorzien. Waarom nu niet aan het oordeel van den Minister de beslissing is overgelaten, wat bij de Commissie der Tweede Kamer nog twijfelachtig scheen: of eene wet al dan niet noodig was, hebben wij uit de Memorie van Toelichting van den heer WINTGENS niet kunnen ontdekken, evenmin of de Minister — en zoo ja, bij welke gelegenheid — geweigerd heeft iets tot regeling van het onderwerp te ondernemen? Dat stilzwijgen baart het vermoeden, òf dat de Minister niet vooraf over de indiening van het voorstel is geraadpleegd, en dan zien wij daarin, voor een *altijd ja*-knikkend lid en een warm verdediger van het Ministerie, minstens eene onbeleefdheid, die ter behoorlijker plaatse zal worden afgekeurd; òf dat de Minister zich niet met het ontwerp heeft kunnen vereenigen, wat wij liever gelooven, omdat het in menig opzigt onaannemelijk is.

De parlementaire loopbaan van den heer WINTGENS gaf ons en velen met ons reeds voorlang aanleiding, om van hem te voorspellen, dat zijne opgewondenheid bij de parlementaire debatten en de oppervlakkigheid zijner beschouwingen en oordeelvellingen, gepaard bij 't geen men van zekere zijde in 't oogloopend deed en in 't dagelijksch leven genoemd wordt: „over het paard tillen", hem weldra zouden verbijsteren.

Dat oordeel is thans volkomen bevestigd. Voor het indienen van een voorstel, gelijk door den heer WINTGENS is geschied, is geen drijfveêr méér aannemelijk, dan de in dien heer zeer verklaarbare zucht, om ook eens op zijne beurt het regt van initiatief te gebruiken; om ook eens, na een zoo lang stilzwijgen, van zich te doen spreken; om ook eens te toonen, dat hij niet geheel onder den invloed en de zedelijke kracht van zoovele ministeriële talenten, als onder wier bevelen hij zich stelde, spoorloos is verdwenen. Voegt daarbij, dat het hoofddenkbeeld, hetwelk tot grondslag ligt van het voorstel, is ontleend aan anderen; dat de stof zelve nagenoeg tot rijpheid is gebragt, zóó door Professor MULDER, als door discussiën op het jongste armwezencongres; dat eindelijk de geheele wettelijke vorm eene compilatie is van vele bestaande wetten in het buitenland, dan behoeft men slechts al die bijzonderheden te kennen, om den naam des voorstellers met gewisheid te raden.

De aanleiding toch, welke de heer WINTGENS verklaart gevonden te hebben in een wenk van de Tweede Kamer, is uiterst gezocht. Zij is niet te vinden in hetgeen de heer WINTGENS uit het rapport der Commissie aanhaalt: „Het baart dikwerf ergernis, om niet „van afschuw en walging te spreken, te zien, in welke „krotten talrijke gezinnen huisvesting zoeken; hoe zij „daar opgehoopt leven, licht en lucht ontberen en met „allerlei onreinheid gemeenzaam worden. *Dat is ver-„derfelijk voor de gezondheid en voor de zedelijkheid*, „en daaruit moet noodwendig velerlei kwaad voor de „zamenleving voortvloeijen. Dat *kan*, dat *moet* worden „geweerd. In Engeland, Frankrijk, Belgie, vindt men „verordeningen, om dat te bevorderen. Nederland ver-„dient te dien opzigte het voorbeeld te geven, niet te „ontvangen. *Kunnen er gelden worden besteed, om de „schoonste wijken onzer steden te verfraaijen, of voor „de stedelingen aangename wandelplaatsen aan te leggen „en te onderhouden: er moeten ook gelden te vinden zijn, „om de achterbuurten te verruimen; de schamele stadge-„nooten als menschen te doen wonen, hunne gezondheid „en die van hun talrijk kroost te bevorderen, en van de „geheele bevolking besmettelijke en moorddadige ziekten „af te weren.* Ziet men *in de hoofdstad* verordeningen „in werking, die de eigenaren verpligten hunne panden „af te breken, omdat zij bouwvallig worden, of de be-„lendende gebouwen of de voorbijgangers met schade en „rampen bedreigen: *er zijn ook verordeningen te maken, „die, om der gezondheidswille, het bewonen van onbe-„woonbare verblijven verbieden.*" De bedoeling bleek duidelijk te zijn, dat in de eerste en voorname plaats, door *plaatselijke verordeningen*, in de bestaande omstandigheden verbetering werd beproefd, en als deze bleken *ongenoegzaam* te zijn, dat dan, des noods, de wet aanvulle, wat nog zou ontbreken, om het doel te treffen. Dat rapport beweegt zich dus geheel *op het gebied der gemeentewet.*

En waarlijk, zoo wij wèl zien, is het aangehaalde voorbeeld van *de hoofdstad* een onomstootelijk bewijs, dat men van den Minister een wenk voor de gemeentebesturen verlangde, om zulke plaatselijke verordeningen vast te stellen, gelijk die Mini[illegible] verpligting in herinnering bragt tot de herziening der gemeente-belastingen; maar ook, om, door het oprigten van meer geschikte woningen voor de lagere klasse, de openbare reinheid, de gezondheid en de zedelijkheid der ingezetenen te bevorderen. Waartoe dan eene algemeene wet, zoo art. 135 der gemeentewet reeds aan het plaatselijk wetgevend gezag de zorg daarvoor opdraagt, op grond dat de gemeentebesturen een grondwettig regt bezitten, om hunne huishoudelijke belangen te regelen? Maar waartoe dan ook opgedolven, wat in Engeland voor jaar en dag is vastgesteld, nu zóóveel van locale omstandigheden en behoeften afhangt? Wij zijn niet voor de eerste maal opgetogen geweest over den rijkdom der kennis van den heer WINTGENS, die hoofdzakelijk en uitsluitend zich tot dusver heeft opgelost in het citeren van vreemde schrijvers en het compileren van verschillende geschriften, zooals ook *dit* voorstel getuigen kan.

Het is waar, bij algemeene wet of maatregel van algemeen bestuur kan in een of ander onderwerp van algemeen belang worden voorzien; maar wij meenden, dat, althans de heer WINTGENS, zich zorgvuldig zou gewacht hebben, om allen schijn te vermijden van medepligtigheid aan de bevordering van dat *staats-alvermogen* en van die „centralisatie", waartegen hij zoo hevig is te velde getrokken, o. a. bij de beraadslaging over de wet tot regeling van het armbestuur, van, wat hij destijds noemde, „een algemeen regeringsbeginsel van het „vorig bewind." Van den heer WINTGENS mogt men immers verwachten, dat hij, als krachtig voorstander der „tegenovergestelde rigting" de hand niet leenen zou, veelmin zelfs zou uitstrekken tot beperking der bevoegdheid van de plaatselijke besturen tot zelfstandige regeling hunner belangen, en wier verordeningen zoo ligt kunnen worden aangerand, wanneer men van het voorschrift van art. 151 der gemeentewet een al te ruim gebruik wil maken? Wij raden den heer WINTGENS aan, nog eens te overzien, wat hij bijvb. omtrent dit punt den 12 Mei in de Tweede Kamer heeft gezegd, en hij zelf zal tot de overtuiging moeten komen, dat zijn voorstel eene aanranding is van de autonomie der gemeente-besturen en het uitvloeisel van een centralisatie-geest, door hem zelven vroeger op zoo hoogen toon veroordeeld.

Wij haasten ons, onzen lezers mede te deelen eene zeer gewigtige *Nota*, die de heer VAN BOSSE gevoegd heeft bij het voorloopig verslag der Tweede Kamer over het eerste hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Zie Staten-Generaal*).

Voorloopig vestigen wij de aandacht op twee feiten, die de uitkomsten zijn van deze Nota.

*Vooreerst:* dat de uitgaven voor 1855 die van 1851 vermoedelijk zullen overtreffen met ƒ 3,795,891.66!

*Ten tweede:* dat ondanks de, tot dusver botgevierde zucht om al meer en meer geld uit te geven, er nu nog ƒ 3,200,000 kunnen worden aangewend tot vermindering van lasten, zonder gevaar van het evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven te verbreken!

Wij komen op deze *Nota* nader terug.

## Buitenland.

### ALGEMEEN OVERZIGT.

Eindelijk is dan het vuur tegen Sebastopol geopend. De Fransche *Moniteur* deelt, ofschoon onder reserve, mede, dat den 13den 200 stukken geschut tegen die vesting zijn losgebarsten. Dit berigt is door den Engelschen consul te Varna ontvangen, die het aan den Engelschen consul te Bucharest heeft medegedeeld; van daar heeft lord Westmoreland, de Engelsche gezant te Weenen, deze tijding

vernomen en aan lord Clarendon medegedeeld. De consul voegt er bij, dat de vesting zich niet langer dan vijf dagen zal kunnen staande houden. Wij meenen dat deze berigten eene bevestiging ontvangt door eene depêche van prins Menchikoff van den 14den, waarin niet meer zoo als vroeger gezegd wordt, dat de geallieerden niets ondernomen hebben, maar dat alles naar wensch gaat.

Intusschen zegt eene depêche, die over Berlijn uit Petersburg is ontvangen, dat prins Menchikoff meldt, dat de vijand in den nacht van den 15 op 16 dezer begonnen was met het opwerpen der batterijen, maar dat de gelukkige werking der Russische artillerie hem belet had zijn vuur te openen. Neemt men in aanmerking, dat de Russen zelfs een *Te Deum* hebben gezongen over hunne overwinning (?) aan de Alma, dan mag men de berigten van den Engelschen consul voor waar houden.

Te Konstantinopel wist men, volgens berigten van den 10den, door de *City of London* aangebragt, natuurlijk nog niet, dat het vuur geopend was. Intusschen deelt men mede, dat men niet twijfelt, dat het beleg met spoed zou vorderen; want men had zich verzekerd, dat de wallen ten Zuiden van de stad, niet geterrasseerd waren. Men gelooft, dat het niet moeijelijk zal zijn onmiddellijk storm te loopen, nadat bres zal zijn geschoten. De belegerden hebben gebrek aan levensbehoeften, door de versterkingen, die ten gevolge van den slag aan de Alma binnen de vesting, waren gebragt.

De admiraal Bruat had twee stoute verkenningen gedaan; eene was bij dag geschied, waarbij hij aan het hoofd van 400 matrozen tot onder de muren der vesting was genaderd, zoodat men ze had kunnen aanraken, onder een regen van kogels; geen man echter werd getroffen. De andere geschiedde bij nacht, om den doorgang te peilen, die de Russen tusschen de gezonkene schepen hadden opengelaten.

Bovendien was door eene flotille van twee Fransche oorlogschepen, *le Napoleon* en *le Sans-Pareil*, benevens zes stoomfregatten, den 3 Oct. een corps te Yalta ontscheept. Yalta is eene kleine haven, 50 of 60 kilometers ongeveer ten Z. O. van Sebastopol, op de Oostkust van het uiterste punt van de Krim. De ontscheepte matrozen vonden daar geenerlei proviand-depôts van den vijand, zoo als men gemeld had: zij doorliepen heerlijke villa's; zij eerbiedigden echter de eigendommen en betaalden alles, wat de inwoners hun verschaften. De vijand vertoonde zich niet.

De generaal Grochun is te Konstantinopel overleden.

Er heerscht groote verwarring omtrent de berigten over de versterkingen, die de geallieerden ontvangen hebben. De *Moniteur* spreekt slechts van de 10,000 man reservetroepen, die na de ontscheping te Oud-Fort van Varna zijn afgehaald. De *Nouvelliste de Marseille* spreekt echter ook van de aankomst van de divisie Levaillant; voorts zijn er de uit Konstantinopel gezondene troepen, de 10,000 Egyptenaren en de versterkingen, die uit de Middellandsche zee zijn gezonden. Rekent men dit alles te zamen, dan verkrijgt men minstens 100,000 man.

Men spreekt voorts van talrijke troepen, die Omar-Pacha naar Varna zou zenden, om het leger in de Krim te versterken, hoezeer dit weinig overeenkomt met de berigten, dat hij al zijne troepen te Galatz, Ibraila en in de Dobrutscha bijeentrekt, om in Bessarabie te vallen. Duitsche bladen willen, dat de afleiding in die provincie door de troepen zou worden ondersteund, die regtstreeks uit Frankrijk komen en die te Sulina zullen ontscheept worden, waar de geallieerden eene belangrijke wapenplaats hebben gevestigd. Anderen willen, dat een gedeelte van het leger in de Krim naar de monden van den Donau zou vertrekken, na den val van Sebastopol. Dit alles zijn echter slechts geruchten; maar wij achten het onwaarschijnlijk, dat men zich van de operatiën tegen Sebastopol door eenige andere krijgsbeweging zal laten afleiden.

Het berigt, dat ons per telegraaf is toegezonden, dat de Russen met 30,000 man de Dobrutscha zouden zijn binnengerukt, is inderdaad zoo onwaarschijnlijk, dat wij het onnoodig achten het tegen te spreken.

In Azie is de veldtogt voor dit jaar gesloten. Men berigt dat reeds in de omstreken van Baijazid sneeuw is gevallen.

Uit Frankfort deelt men op nieuw den korten inhoud van twee diplomatieke stukken mede; het eene is eene circulaire, die den 10 Oct. door het Weener Kabinet aan zijne agenten bij de verschillende Duitsche Hoven is gerigt, waarin het uitleg geeft van zijne betrekkingen met die hoven. Oostenrijk doet daarbij de mogelijkheid voorzien, dat het een afzonderlijk voorstel aan de Bondsvergadering zal doen, zonder de medewerking van Pruissen; het wijst op het voortrukken van de keizerlijk Russische garde naar de Duitsche grenzen; het belast elk zijner agenten bij de Duitsche hoven, om die hoven te polsen zoowel omtrent de goedkeuring, die de Bondsvergadering zou kunnen geven aan de twee waarborgen, die in de Oostenrijksche nota van 14 September zijn vermeld, als omtrent een voorstel, dat Oostenrijk afzonderlijk zou doen.

Het tweede stuk betreft het Pruissische antwoord op de Oostenrijksche nota van 30 September. Hetgeen wij reeds vroeger omtrent dat stuk hebben medegedeeld, wordt op nieuw bevestigd. Pruissen handhaaft zijne staatkunde, maar schijnt gedeeltelijk op zijne nota van 21 Sept. terug te komen, waarbij het zoo duidelijk had verlangd, dat Oostenrijk alleen de Donau-Vorstendommen zou bezetten, met uitsluiting van alle andere vreemde elementen. Ook Pruissen beklaagt zich, dat zijne nota van 21 Sept. verkeerd is begrepen. Men verwacht met levendig ongeduld de openbaarmaking van dit stuk. Te Berlijn hoopt men, dat het tot bevrediging zal leiden, terwijl men daarentegen te Weenen ernstig verontrust is over de houding van Pruissen, daar de nota toch geene verandering in de staatkunde van dat land aanduidt. Op de beurs te Weenen zijn dan ook eergisteren de fondsen aanmerkelijk gedaald. Twee geruchten werkten daartoe mede: vooreerst, dat er eene conferentie tusschen graaf Buol en de gezanten van Frankrijk en Engeland had plaats gehad, waarin besloten zou zijn, dat die drie mogendheden een beslissenden stap bij Pruissen zouden doen. Ten tweede, dat graaf Esterhazy de Oostenrijksche gezant te Berlijn, van daar zou vertrekken en slechts een zaakgelastigde zou worden vervangen. Sommige bladen spreken dit echter tegen en willen, dat de afwezigheid van graaf Esterhazy slechts weinige dagen zal duren.

De heer van der Pfordzen, de eerste minister van Beijeren, is eergisteren te Berlijn, aangekomen; hij wil pogen eene schikking tusschen alle Duitsche staten tot stand te brengen. Levendigen indruk heeft het gerucht gemaakt, dat Beijeren, dat vroeger meer naar de staatkunde van Pruissen overhelde, zich thans meer aan de zijde van Oostenrijk schaart.

Men meldt daarentegen het vertrek van den Pruissischen gezant bij Koning George V, graaf Nostoz, naar Hanover, ten einde de meer Oostenrijksche gezindheid van dat hof tegen te gaan.

Den 19den heeft de Duitsche bondsvergadering te Frankfort eene zitting gehouden. Het ontwerp van eene nieuwe militaire bondsconstitutie is aan de commissie verzonden, ten einde eene herziening te ondergaan, daar er zich geene meerderheid voor noch tegen verklaarde. De *Cölnische Zeitung* zegt, dat men onderstelt, dat de Oostersche quaestie in de volgende zitting, aan de orde van den dag zal worden gesteld, daar alle gezanten hunne instructien hebben ontvangen.

Een brief uit Munchen van den 16den deelt mede, dat de Beijersche Kamers, die den 17den hare werkzaamheden hebben hervat, zich met onderscheidene belangrijke werkzaamheden zullen bezig houden, als eene nieuwe kieswet, eene wet op de drukpers, enz. De eerste wet is den 19 dezer dan ook aangeboden.

De *Neue Munchener Zeitung* ontkent, dat de Beijersche regering met de hijpotheekbank over eene leening van 20 millioen guldens zou onderhandelen.

Men meldt uit Darmstadt aan de *Vosser Zeitung*, dat de schikking, die tusschen den aartsbisschop van Frijburg en het Groothertogdom Hessen is getroffen, door den groothertog is geteekend. Intusschen meldt de telegraaf van eergisteren, dat de aartsbisschop het proces verbaal van het groothertogelijk besluit, dat de tegen hem ingestelde vervolgingen vernietigt, heeft geweigerd te teekenen; omdat hij in dat besluit geene gratie van den souverein, maar slechts eene daad van regtvaardigheid ziet.

De berigten uit Athene van den 12den melden, dat de Kamers, onmiddellijk na de beraadslaging over eenige finantiële wetten en over de begrooting verdaagd of ontbonden zouden worden. Overigens zou het decreet van ontbinding gereed liggen, voor het geval dat zich ernstige kenteekenen van oppositie bij de opening der zitting zouden doen kennen.

Uit Kopenhagen wordt, volgens eene depêche van eergisteren medegedeeld, dat de Koning de Tweede Kamer (*Folksthing*), heeft ontbonden. De vraag zal zijn, of de nieuwe Kamer beter gestemd zal zijn jegens het ministerie, wanneer geen *coup d'état*, waarvan de gevolgen echter niet te overzien zouden zijn, de kieswet des rijks wijzigt.

De *Cölnische Zeitung* deelt eene depêche uit Kopenhagen mede, volgens welke Koning Frederik VII den 19den op het kasteel Frederiksborg de commissie had ontvangen, die belast is geweest met de aanbieding van het adres van antwoord op de troonrede, dat door de ontbondene Folksthing is opgemaakt.

Bij de Eerste Kamer (*Landsthing*) is ook door een der leden, den heer Krabbe, een adres aan den Koning tegen het Ministerie aangeboden; men verwacht, dat het met eene overgroote meerderheid zal worden aangenomen en dat dan ook die vergadering ontbonden zal worden.

De Koning van Zweden en Noorwegen heeft den aanleg van een telegrafennet tusschen de voornaamste steden des Rijks bevolen.

Te Madrid houdt men zich bezig met een verbond, dat naar men wil door Maria Christina met den graaf de Montemolin zou zijn gesloten. Dit feit is echter vrij onaannemelijk; want de gematigde liberalen zullen zich niet ligt met de Carlisten kunnen vereenigen.

De meest volmaakte rust heerscht in die hoofdstad.

De *Gazetta* van den 16den, deelt de namen mede van de elf leden van de constituerende Cortes, die in de hoofdstad gekozen zijn. Het zijn dezelfden, die wij vroeger hebben medegedeeld; omtrent den uitslag van de verkiezingen in de provinciën werd nog niets officieel medegedeeld.

Eene depêche van den 20sten zegt, dat ten gevolge van de dubbele verkiezingen, 60 herstemmingen zullen moeten plaats hebben, behalve voor de leden, die in de provincien moeten gekozen worden, waar geene verkiezing heeft plaats gehad wegens het heerschen van de cholera.

Volgens een verslag over den staat van het lager onderwijs in Sardinië, waren er in 1850 in de 3094 gemeenten des rijks 4,336 jongensscholen, die door 137,399 leerlingen werden bezocht. In 1853 waren er 5,338 scholen met 147,823 leerlingen; dus 1002 scholen met 37,424 leerlingen meer in drie jaren tijds. In datzelfde tijdperk is het getal meisjesscholen van 1276 tot 2108 met 81,388 leerlingen gestegen.

# Binnenland.

## Staten-Generaal.

### Tweede Kamer.

**Nota van den heer van Bosse, gevoegd bij het Verslag der Tweede Kamer, over het 1ste hoofdstuk der staatsbegrooting.**

Naar aanleiding van art. 25 van het Reglement van Orde neemt de ondergeteekende de vrijheid eenige algemeene beschouwingen betreffende de begrooting voor het jaar 1855 aan de overweging van zijne medeleden te onderwerpen. Vermits het noodig is in eenige becijfering te treden tot staving van zijne meening, heeft hij gemeend dat deze beter geplaatst zijn, en beter, ook door de Regering, gewaardeerd kunnen worden, wanneer hij die in eene afzonderlijke nota opgaf.

I. De eerste aanmerking, die hij wenscht voor te dragen, dat betreft de hoogte van het eindcijfer der begrooting, dat van de neiging tot vermeerdering der uitgaven van den Staat de onwederlegbare bewijzen oplevert.

Reeds de opgegven uitkomst van de dienst des vorigen jaars toont die strekking aan.

Volgens de gedane opgaven bedraagt het cijfer van de gezamenlijke staatsuitgaven in 1853 eene som van

| | |
|---|---|
| | *f* 69,172,134.[illegible] |
| In 1852 was dit . . . . . . . | - 69,550,402.[illegible] |
| 1853 minder . . . . . . . . . | *f* 378,267.[illegible] |
| Maar er werd in 1853 *minder* dan in 1852 aan renten betaald . . . . . . | *f* 740,206.[illegible] |
| en op de begrooting *minder* voor amortisatie betaald . . . . . . . . . | - 252,500.[illegible] |
| | *f* 992,70[illegible] |

Derhalve zijn de overige uitgaven in 1853 ruim *zes ton-nen* gouds meer geweest dan in 1852.

Het eindcijfer der uitgaven geraamd voor 1855 schijnt lager dan dat voor 1854. Inderdaad is het echter reeds hooger.

*Met al de credieten*, waardoor de begrooting voor 1854 is verhoogd in den loop van dit jaar, is haar eindcijfer thans

| | |
|---|---|
| thans . . . . . . . . . . . . . . | *f* 73,747,18[illegible] |
| Doch daaronder kwam voor amortisatie (wetten van 23 Dec. 1853 en 10 April 1854). | - 2,586,362.[illegible] |
| Blijft voor gewone uitgaven | *f* 71,160,819.[illegible] |
| Voor 1855 is het eindcijfer nu *f* 72,118,891.29½ | |
| Daaronder voor amortisatie 915,362.50 | |
| Blijft voor gewone uitgaven | *f* 71,203,528.[illegible] |
| 1855 dus meer . . . . . . . | *f* 42,709.[illegible] |
| Maar in 1855 is *minder* te betalen aan rente dan in 1854. . . . . . . . . | - 256,105.[illegible] |
| Derhalve zijn de uitgaven voor 1854 hooger geraamd dan die voor 1854 . . | *f* 298,81[illegible] |

Behalve dien is het meer dan waarschijnlijk dat het jaar 1855 aan aanvragen tot buitengewone credieten niet ontbreken zal.

Er wordt *niets* op de begroooting gebragt voor den laatsten termijn van het subsidie aan den Rhijnspoorweg van *f* 400,000, dat toch vermoedelijk met 1 April eerstkomende zal verschuldigd zijn; *niets* voor het kanaal van Assen naar Groningen, waarvoor de wet een subsidie van *f* 20[illegible] heeft toegestaan. Evenmin vindt men in de begrooting eenig spoor van de subsidien voor den aanbouw van het stoomgemaal te Gouda, of voor het Noordbrabantsch kanaal, waaromtrent in de vorige zitting der Kamers voorstellen van wet waren gedaan, leidende tot eene uitgaaf van *f* 20[illegible] voor het een, en van *f* 1,000,000 in vijf termijnen voor het ander. Doch evenmin vindt men in eenig stuk eenig berigt omtrent de voornemens der Regering aangaande de niet weder indiening dier ontwerpen. Daarentegen is de toelichting van vele begrootingsposten van dien aard, dat men de aanbieding van nog meer credietwetten [illegible] nu wel kan voorzien. Ten voorbeelde moge de toelichting strekken van den post voor onderhoud van de landsgebouwen te ,s Gravenhage.

Indien men dus aanneemt dat er nog voor een millioen aan aanvragen voor buitengewone credieten te wachten is, zal men wel niet ver van de waarheid wezen. Is dit zoo, dan zal de raming der uitgaven voor 1855 die van 1854 met bijna 13 ton gouds overtreffen.

Vergelijkt men die *raming* met de *uitkomsten* van vroegere dienstjaren, dan valt de vergelijking nog ongunstiger uit.

Om die vergelijking echter met eenige juistheid te doen, dient men in aanmerking te nemen, niet wat de raming der uitgaven is, maar wat vermoedelijk de som der *uitgaven* voor 1855 zal zijn.

| | | |
|---|---|---|
| De raming voor 1855. . . . . . | | *f* 72,118,[illegible] |
| verhoogende met de onderstelde som voor latere crediten . . . . . . . . . . | | - 1,000,000.00 |
| verkrijgt men . . . | | *f* 73,118,[illegible] |
| Maar daarop zal vermoedelijk onbeschikt blijven: | | |
| *a.* op het hoofdstuk IX (renten van de schatkistkistbiljetten en van de muntbiljetten. . . . . | *f* 806,859.00 | |
| *b.* op de overige hoofdst. | - 600,000.00 | |
| | | *f* 1,406,859.00 |
| Blijft vermoedelijke uitgaaf . . | | *f* 71,712,032.29½ |
| Daaronder voor amortisatitie . . | | - 915,362.50 |
| Blijft voor gewone uitgaven . . | | *f* 70,796,[illegible] |

De gewone uitgaven (dat is de som der uitgaven na aftrek van hetgeen voor amortisatie, voor het herstel van het muntwezen en tot afbetaling van de achterstallige schuld aan Rusland in vroegere dienstjaren op de begrooting is gebragt, blijkens de Staatsrekeningen van 1851 en vroeger, en voor 1852 en 1853 blijkens de opgaven van de Regering) bedroegen:

| | | |
|---|---|---|
| in 1853 | . . . | *f* 68,885,134.48 |
| „ 1852 | . . . | - 69,010,902.36½ |
| „ 1851 | . . . | - 68,379,230.59½ |
| „ 1850 | . . . | - 68,215,525.08 |
| „ 1849 | . . . | - 69,509,860.92 |
| „ 1848 | . . . | - 74,863,284.00½ |
| „ 1847 | . . . | - 71,791,768.03 |
| „ 1846 | . . . | - 71,177,630.24 |
| „ 1845 | . . . | - 73,530,744.16½ |
| „ 1844 | . . . | - 73,861,778.74½ |

Vergeleken met 1851 (het laatste jaar waarvan de *rekening* bij de Algemeene Rekenkamer is gesloten), leveren de vermoedelijke uitgaven voor 1855 eene vermeerdering van uitgaaf op van . . . . . . . . *f* 2,417,439.20.

Maar in 1855 is aan *renten* minder te betalen dan in 1851:

| | | |
|---|---|---|
| *a.* voor hetgeen geamorseerd is. . . . . . . | *f* 1,088,093.46 | |
| *b.* voor renten van het fonds voor muntbiljetten. | - 390,359,00 | |
| | | *f* 1,478,452,46 |

Derhalve zullen de uitgaven voor 1855 die van 1851 vermoedelijk overtreffen met *f* 3,795,891.66

Deze vergelijking, de ondergeteekende erkent het, berust op eene raming der uitgaven in 1855. Men kan aannemen dat er geene buitengewone credieten aangevraagd zullen worden, of dat de som van het onbeschikt blijvende grooter zal zijn. Maar altijd zal men bevinden, dat de vermoedelijke uitgaven voor het volgende jaar die van [illegible] met 2 à 3 millioen zullen overtreffen; dat dus al de bezuinigingen, sedert 1848 ingevoerd, en de aanmerkelijke sommen tot amortisatie besteed geenen merkbaren invloed meer uitoefenen op het cijfer der uitgaven; althans dat dit cijfer nagenoeg gelijk staat met dat van 1847, wanneer men in aanmerking neemt dat sedert 1847 voor bijna elf tonnen gouds aan renten is bespaard; of zelfs dat cijfer nog overtreft, indien men de renten van het fonds der muntbiljetten mede in rekening brengt.

II. Hoezeer het te betreuren is, dat de Regering ten aanzien der uitgaven den weg der algemeene vermeerdering is ingeslagen, de ondergeteekende gelooft als zijne bescheidene meening te mogen stellen, dat de toestand der geldmiddelen niet alleen toelaat dat het voornemen der Regering om tot eene hoog noodige vermindering van lasten over te gaan, uitvoering erlange, maar dat de Regering, in de bestaande omstandigheden, veilig verder had kunnen gaan.

| | |
|---|---|
| De raming der middelen is gesteld op | *f* 72,386,595.77 |
| De opbrengst van het jaar 1853 was | - 74,716,975.77 |
| Die opbrengst was dus meer | - 2,330,380.00 |
| Maar de regering vraagt minder aan belastingen . . . . . . . . . . . . . | - 1,003,518,30⁵ |
| De raming voor 1855 is dus *f* | 1,326,861.69⁵ |

lager dan de opbrengst van 1853, en dat terwijl de opbrengst van 1854 tot hiertoe hooger was dan die van 1853. Allezins de voorzigtigheid der Regering bij het opmaken dier raming eerbiedigende, zoo meent de ondergeteekende echter dat men, bij de berekening van den waren finantiëlen toestand, het verschijnsel dat de belastingen sedert vele jaren steeds in opbrengst toenemen niet uit het oog moet verliezen.

Er kan geen gegronde twijfel bestaan, of de opbrengst der middelen (tenzij buitengewone gebeurtenissen daarop invloed uitoefenen) zal in 1855 gelijk staan met die van 1853, of die overtreffen.

Bepaalt men zich dus bij den aftrek van de opbrengst van 1853 van hetgeen de Regering minder vraagt, dan heeft men voor 1855 een vermoedelijk cijfer van opbrengst van . . . . . . . . . . . . . *f* 73,713,457.46½

De som der uitgaven, met 1 millioen aan credieten, is geraamd op. . . . *f* 71,712,032.29½

Blijft een vermoedelijk batig slot van , *f* 2.001,425.17

Dit batig slot kan nog vermeerderen. Er is, blijkens de opgaven van den Minister van Finantien, aan batige sloten van vroegere dienstjaren voorhanden eene som van *f* 5,889,729.30.

Voegt men daarbij het saldo van het domeinfonds en het vermoedelijk batig slot van 1854, dan is het geene overdrevene rekening te stellen, dat er acht millioen tot amortisatie beschikbaar is. Indien de Regering in tijds daarover beschikking vraagt, dan kan zij in 1855 nog aan rente besparen min of meer *f* 350,000.

Men heeft dus, in ronde som, eene bate van *f* 2,400,000 te wachten.

Indien de Regering derhalve de opcenten op het gemaal op het tegenwoordig bedrag liet, en dus eene inkomst van *f* 834,900 aan de schatkist verzekerde, zou zij *f* 3,200,000 tot vermindering van lasten kunnen aanwenden zonder gevaar voor het evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven.

Ook op dezen grond gelooft de ondergeteekende zich te mogen vereenigen met de meening van hen, die liever eenen geheelen accijns in zijn geheel zagen wegnemen dan dat men zich bepaalt tot het doen vervallen van opcenten, waardoor zeer weinig wordt gedaan tot vermindering van de druk van het accijsstelsel.

's Gravenhage, 7 October 1854. VAN BOSSE.

---

*Verslag over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting.*

(*Vervolg.*)

§ 13. Tengevolge van vroeger aan de Kamer gedane mededeelingen, wenscht men een nader verslag te ontvangen der commissie, die door de Regering met het onderzoek naar de waarde der inenting als voorbehoedmiddel tegen de longziekte onder het rundvee is belast.

§ 14. Naar aanleiding van art. 58 van dit hoofdstuk, tot het drukken van statistieke bijdragen betrekkelijk, hebben sommige leden gemeend, de aandacht der Regering te moeten vestigen op het uitstekend nut, dat er in gelegen zou zijn, om de statistieke bureaux, thans bij de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Finantien verspreid, te vereenigen en dan aan 't hoofd dier geconcentreerde inrigting een ambtenaar te plaatsen, ten volle op de hoogte van de wetenschap der statistiek. Men bedoelt daarmede inzonderheid een man, volkomen voor de taak berekend om de gevolgtrekkingen of uitkomsten der verzamelde statistieke opgaven en cijfers in 't licht te stellen. Dat zulk een man echter hier te lande tot nu toe moeijelijk te vinden zou zijn, wilde men niet ontkennen.

§ 15. In de toelichting tot art. 58 wordt gewag gemaakt van „de kosten van andere statistieke bijdragen," welke boven en behalve de uitgaven voor het Statistiek Jaarboekje uit dien post zouden worden bestreden. Men wenscht te weten, waarop die algemeene uitdrukking slaat.

§ 16. In vier der afdeelingen is op de noodzakelijkheid aangedrongen van het tot stand komen der volgens art. 191 der Grondwet gevorderde wet tot regeling van het algemeene en het bijzondere bestuur van den waterstaat. Er waren leden, die de strekking afkeurden, om deze algemeene regeling op partiële regeling door ondergeschikte besturen te bouwen en dus als 't ware van onder af te beginnen. De vaststelling van algemeene, overal te volgen beginselen door den rijks-wetgever moest vooraf gaan. Anders liep men gevaar naderhand weder te moeten afbreken wat in de provincien tot stand was gebragt. Sommigen stelden te meer prijs op het tot stand komen der algemeene wet omtrent den waterstaat, omdat zij vreesden, dat het Gouvernement, zoolang die wet niet bestond, zich ten aanzien van deze gewigtige aangelegenheid meer gezag zou toeëigenen dan hun raadzaam voorkwam. Ook heeft men herinnerd, dat de Regering in 1853 eene wet tot regeling van de strafwetgevende magt der waterschapsbesturen dringend noodig heeft gekeurd, en dat desniettemin tot nu toe geenerlei nadere voordragt daaromtrent is aangeboden.

§ 17. Met nadruk is door vele leden teruggekomen op het meermalen uitgedrukt verlangen, dat de voornaamste artikelen der afdeeling Waterstaat en Publieke werken, bij elk waarvan verscheidene tonnen gouds zijn uitgetrokken, in meerdere artikelen wierden gesplist.

Zoo als de begrooting der uitgaven voor openbare werken thans is ingerigt, beantwoordt zij niet aan het beginsel, dat bij het opmaken van elke staatsbegrooting op den voorgrond moet staan. De Staten-Generaal worden geroepen tot het geven hunner toestemming aan het doen eener bepaalde uitgave voor ieder bepaalde onderwerp. Maar als dit onderwerp op eene wijze omschreven is, die te groote ruimte in het besteden der daarvoor toegestane geldsommen toelaat, verliest de toestemming der wetgeving het karakter dat zij hebben moet. Dan wordt voor den betrokken minister eigenlijk een crediet geopend, en herleeft in het wezen der zaak het euvel, 't welk men door het niet meer toelaten van af- en overschrijving van het eene artikel op het andere heeft willen te keer gaan.

§ 18. Bij de overweging van genoemde afdeeling der begrooting heeft men nog bepaald de aandacht op het hooge cijfer daarvan gevestigd. Niettegenstaande thans voor nieuw te verleenen subsidien, in plaats van *f* 60.000 slechts *f* 30,000 worden uitgetrokken, is het cijfer der afdeeling geklommen tot *f* 3,321,511.32, dat is nog omstreeks 19,000 meer dan voor 1854 werd toegestaan. Nam men nu daarbij in aanmerking, dat, gelijk reeds in § 1 van dit verslag werd herinnerd, voor de afdeeling in den loop van 1855 eene zeer aanmerkelijke verhooging te wachten is, dan mag de uitbreiding van dit onderdeel der staatsuitgaven te regt zorgwekkend worden genoemd. In allen gevalle meenden men, dat daarin aanleiding genoeg te vinden ware, om alle uitgaven voor openbare werken, die voor uitstel vatbaar zijn, thans af te snijden en in 't algemeen deze soort van uitgaven, door verdeeling over een grooter aantal jaren, zooveel mogelijk in te krimpen.

§ 20. Eenigzins in verband met de beschouwingen der voorafgaande paragraphen werd door enkele leden het denkbeeld in overweging gegeven, of het niet wenschelijk en mogelijk ware, dat aan den Minister van Binnenlandsche Zaken een raad ter zijde wierd gesteld, bestemd om hem met opzigt tot alle te ondernemen of te subsidieren openbare werken voor te lichten. Het gold hier toch het vellen van een oordeel over zaken behoorende tot een geheel bijzonder vak, waarvoor kundigheden worden vereischt, die in eenen Minister van Binnenlandsche Zaken, hoe begaafd anders ook, niet kunnen worden ondersteld.

(*Wordt vervolgd.*)

---

*'s Gravenhage*, 23 October.

Z. M. heeft 1°. eervol ontslag verleend aan den heer G. A. van Houweningen Gz., als dijkgraaf van den Vervoornepolder; 2°. benoemd tot 2den gezworen van den Auvergne-polder, den heer A. H. Testers; tot dijkgraaf van den Oud-Glimispolder, den heer J. P. Koe[illegible]; tot gezworen van den Oud-Glimispolder, den heer J. Maas; tot dijkgraaf van het polderdistrict Neder-Betuwe, den heer M. J. Versteegh; tot heemraad van den polder het buitenland van en onder Rhoon, den heer [illegible] Kleinjan; tot gezworen van den polder Dreischor, den heer A. Zonnevijlle; tot beheerder van den Boone-polder, den heer P. Lenshoek van Kerkwijk; in het Tienkarspelen-zijlvest, tot lid van de directie voor karspel Beerta den heer H. K. Ebels; tot lid voor het karspel Vriescheloo, den heer H. Koets; tot lid van de directie voor het karspel Onstwedde, den heer A. A. Maarsingh jr.; tot lid van de directie voor het karspel Pekel-A, den heer W. H. Kiers.

Z. M. heeft aan A. W. E. Gunning, op verzoek, eervol ontslag verleend als plaatsvervangend kantonregter in het kanton Woubrugge; benoemd tot regter in de arrondissements-regtbank te Maastricht mr. M. V. Nijst, advoc. en regter-plaatsverv. bij dezelve regtbank; tot griffier bij het kantongeregt te Horst, mr. J. H. L. Haffmans; advocaat te Roermond; tot regter-plaatsvervanger in de arrondissements-regtbank te Arnhem mr. J. W. Staats Evers, advoc. aldaar; tot kantonregter te Nijkerk, mr. T. Modderman Hz., advoc. te 's Gravenhage; tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Hasselt, den heer F. V. C. Engelbert van Bevervoorde, gepens. kapit.-luit. ter zee, te Rijswijk; tot inspecteurs der registratie en domeinen; van de 1ste kl., den heer C. van 't Sant; van de 2de kl., den heer J. F. Rousseau, van de 3de kl., den heer H. Beckkerk, en tot ontvanger der registratie en domeinen te Oud-Beijerland, den heer J. L. Becking.

Z. M. heeft verleend de volgende pensioenen, als aan A. G. Zurcher, wapent. bij den Hoogen Raad van Adel *f* 512; P. A. Hugenholtz, commies der 2de kl. bij 's Rijks belastingen te Schiedam *f* 318; J. van Groningen, idem 3de klasse te St. Anna *f* 104; A. Kerverzee of Kervenzee, commies bij 's Rijks entrepôt te Rotterdam *f* 389; J. Moeliker, idem *f* 163; A. G. Snaak, wed. van H. T. Dijkstra, in lev. ontvanger der dir. belast. en acc. te Kantens *f* 411; M. E. Koenings of Könings, wed. van J. B. Robat, in leven commies der 1ste kl. bij 's Rijks belastingen te Schinveld *f* 174; B. C. Andrese, wed. van N. Broekhoven, in leven brievenbesteller aan het postk. te Amsterdam *f* 206; G. J. M. Schuurmans minderjarige zoon van wijlen T. G. Schuurmans onder voogdij van C. van Lijf, in leven commies der 2de kl. bij 's Rijks belastingen *f* 75; W. Mouthaan, wed. van G. Manenberg, idem 79, S. J. Besseling, wed. van N. J. Bakker, idem der 1e kl. *f* 206.

---

De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* heeft, tot onze bevreemding, verklaard te deelen in de verkeerde meening, die *de Tijd*, naar ons gevoelen, had opgevat nopens het laatstelijk medegedeelde betrekkelijk de Gibsons-quaestie.

Wij hebben de dwaling, waarin *de Tijd* verkeerde, aangetoond; en daar onze geachte Rotterdamsche Confrère het artikel van *de Tijd* heeft opgenomen, twijfelen wij niet of zijne onpartijdigheid zal hem tot de reproductie, ook van *ons* antwoord aanleiding geven.

---

Zeker ministerieel blaadje in de residentie heeft uit de verdediging, welke den heer van Hall door *de Tijd* is te beurt gevallen, den moed (?) geput om te verklaren, dat het berigt omtrent het voorgevallene tusschen de heeren van Hall en Gibson, betrekkelijk het woord „enforcement," onwaar zou zijn. Wij zullen afwachten, wat de *Echo Universel* zal antwoorden.

---

Woensdag e. k. zal het 's Gravenhaagsche departement der maatschappij „*tot Nut van 't Algemeen*" eene vergadering houden, ten einde de wetten van het departement met de herziene algemeene wet der Maatschappij in overeenstemming te brengen.

De voorname verandering, die de departementale-wet moet ondergaan, betreft art. 1, opdat voortaan ook Israëliten als leden kunnen worden toegelaten.

Naar de wijze te oordeelen, waarop het Bestuur van ons departement, aan den wil der algemeene wet wenscht gevolg te geven, schijnt het ons toe, dat het Bestuur weinig besef heeft van billijkheid en verdraagzaamheid. Men heeft toch den moed, om van den Israëlitischen candidaat veel meer te vorderen dan van den Christen en daarenboven te bepalen, dat de Christen alleen bij volstrekte meerderheid, doch de Israëliet reeds door een vijfde der balloterende leden zal kunnen geweerd worden!!

Wij hopen, dat het publiekmaken van deze voornemens genoeg aansporing zijn zal voor de leden van ons departement, om op de vergadering van e. k. Woensdag trouw te verschijnen, en, door eene verwerping bij overgroote meerderheid van de voorgestelde bepalingen, te protesteren tegen den onchristelijken geest, die ze heeft gedicteerd en daardoor te beletten, dat op ons departement een smet geworpen worde, die het niet tot eere, maar tot schande van de geheele *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* zou doen worden.

---

Op Dingsdag 28 November e. k., zal hier ter stede de verkiezing plaats hebben voor twee leden voor de Kamer van koophandel en fabrieken, in plaats van de heeren P. Varkenvisser en C. L. Keurenaer, die met ult. December e. k. moeten aftreden, doch weder verkiesbaar zijn.

---

In de fabriek der heeren L. J. Enthoven en comp. alhier, is eene kolossale ijzeren dubbele draaibrug vervaardigd voor den spoorweg tusschen Rotterdam en Antwerpen, welke een der belangrijkste voorwerpen is, welke immer door de Nederlandsche Nijverheid zijn voortgebragt. Er hooren o. a. bij vier zware leggers van ongeveer 30 ellen lengte en wegende elk circa 25,000 pond. Men staat verbaasd over de uitvoering van zoodanig reusachtig gevaarte, hetwelk ondanks zijne grootsche proportien, tot in de kleinste gedeelten overal even zuiver, glad en scherp is bewerkt. De brug is in haar geheel op het erf der fabriek opgerigt.

---

Uit Zutphen is een adres aan de Tweede Kamer der Staten Generaal toegezonden, door handelaren en industriëlen. De adressanten betoogen het weinig afdoende der afschaffing van de rijks-opcenten op het gemaal, door de regering voorgesteld. Zij verzoeken de Kamer om in het belang der arbeidenden klasse, de regering uit te noodigen een voorstel te doen tot afschaffing van den accijns

op het geslagt of ter algeheele opheffing van den accijns op het rogge gemaal. Bovengemeld adres draagt 114 onderteekeningen.

---

* Naar men verneemt, wordt Z. M. de Koning tegen den 27 of 28 dezer van het Loo in deze residentie terug verwacht.

---

* Ingevolge Z. M. beschikking, zullen ook gedurende dezen winter, wederom eenige detachementen kavallerie voor de dienst van hulp-maréchaussées worden bestemd. Zijn wij wel onderrigt, dan zijn ditmaal echter die troepen gesteld ter beschikking van den Minister van Justitie, onder bepaling dat de kosten, die aan eene tijdelijke gelijkstelling van gewone kavallerie met maréchaussées verbonden zijn, niet zullen geleden worden door oorlog, maar door justitie, als uitgave van politie. [Men zal zich herinneren dat de Tweede Kamer zich tegen die regeling heeft verklaard.]

---

* De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland, heeft ter kennis van de daarbij belanghebbende stoom-maatschappijen enz. gebragt, dat, wegens het maken van twee tegenover elkander liggende kribben voor de bogt van den stroomleidenden dijk enz., in de rivier de Noord, het ter voorkoming van ongelukken, noodzakelijk is, dat gedurende de werkzaamheden, welke bereids zijn aangevangen, de aldaar voorbijvarende stoombooten met halve stoomkracht varen, en genoemde maatschappijen enz. mitsdien worden uitgenoodigd om te willen zorgen, dat door de schippers hunne booten, ter voorschreven plaatsen, welke ter weêrszijden door vlaggen aan stokken zullen worden aangewezen, met zoogenaamd halfwerk worde gevaren.

---

* Gisteren avond is in deze residentie aangekomen en aan het hôtel de *Oude Doelen* afgestapt de heer de Novossilzoff nieuw benoemd 2e secretaris van legatie bij het Russische gezantschap alhier, ter vervanging van den heer Homoutoff.

---

* Tengevolge der rijzing van den prijs der rogge, is het maximum van den prijs van het roggebrood verhoogd met eene halve cent, en alzoo bepaald op $15^{1}/_{2}$ cents het ned. pond. Doch vermits de teruggave plaats vindt uit de spaarkas alhier ter voorziening in buitengewone duurte van het brood tot het bedrag van eene halve cent, blijft de prijs voor de ingezetenen van 's Gravenhage op 15 ct. het ned. pond.

---

* De gemeenteraad van 's Gravenhage zal aanstaanden Dingsdag bijeenkomen, tot behandeling der gemeente-begrooting voor den jare 1855.

---

* Men verneemt nader, dat de heer Barbés zich nog alhier bevindt.

---

Den 10 dezer heeft voor den Hoogen Raad der Nederlanden, kamer van strafzaken, gediend de zaak van J. de Vries, tegen een arrest van het Hof in Noord-Holland. (zaak van Asmodée) Het rapport werd uitgebragt door den raadsheer de Greve. Voor den requirant trad op Mr. A. Meijer Bing. De conclusie van het O. M. is bepaald op 24 dezer.

---

Den 5 dezer heeft het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland uitspraak gedaan in zake Charles Birt, beschuldigd van het in omloop brengen van valsche guldens, of het beproeven, om zulks te doen zoowel te Schiedam als te 's Gravenhage. Het Hof heeft hem aan die misdaad schuldig verklaard, en hem dienvolgens veroordeeld tot 5 jaren tuchthuisstraf. Deze persoon, die in Portugal geboren is, kwam laatstelijk van Londen, alwaar hij, volgens zijne opgave, de bewuste guldens in ontvangst zou genomen hebben. Hij had er 78 bij zich. In het Hoogduitsche koffijhuis te Londen werden drie zijner medepligtigen door de politie aldaar gearresteerd.

---

Den 25 dezer zal van de werf Hollandia van de scheepsbouwmeesters Blok en Matthijssen te Amsterdam te water worden gelaten het fregatschip *Zaanstroom* ongeveer 400 lasten, gebouwd voor rekening van den heer M. C. Lapidoth.

---

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Amsterdam zijn eergisteren aangegeven 5 cholera-lijders, waarvan in het hospitaal is opgenomen 1. Blijvende in het hospitaal in behandeling 15.

— Te Utrecht zijn den 20 dezer bijgekomen 9 cholera-lijders, overleden 7, hersteld 5; blijvende in behandeling 114.

— Te Groningen zijn den 19 dezer bijgekomen 15 cholera-lijders, overleden 4, hersteld 3; er bleven in behandeling 25.

— Te Meppel zijn van 13 tot en met den 18 dezer bijgekomen 11 cholera-lijders, overleden 6.

---

De heer A. Adriani, Doctor in de geneeskunde, is dezer dagen naar New Castle in Engeland vertrokken, als zijnde hij daar benoemd tot lector in de scheikunde aan het in die stad bestaande natuur- en scheikundig instituut. Aan gemelde inrigting is ook professor Johnston werkzaam.

---

Van eene goed onderrigte zijde wordt ons medegedeeld, dat het contract tot aanmaak en levering van suiker te Besito residentie Japara, door den contractant, den heer H. A. C. Smissaert, die te 's Gravenhage woont, voor drie en een halve ton verkocht is aan den heer H. van Son, schoonzoon van den heer J. C. Baud. Dit contract werkt nog op de oude wijze, heeft geen inventaris van luchtledige toestellen, en duurt na afloop van dezen oogst nog maar vier jaren, plus minus 1858. (*Indiër*)

---

Eergisteren zijn te Rotterdam in den gemeenteraad de beraadslagingen over de gemeentelijke begrooting ten einde gebragt. De ontvangsten zijn vastgesteld op *f* 1.171,773.14 en de uitgaven op *f* 1,171,161.59; sluitende de begrooting met een batig saldo van *f* 611.55.

Uit den loop der discussien bleek, dat de speciale commissie voor de herziening van het belastingstelsel zich bereids constitueert, en onmiddellijk na den afloop der begrooting met haren arbeid een aanvang zal maken.

---

Den 22 dezer is te Rotterdam voor rekening van de heeren I. Roelandts en Co. van de scheepstimmerwerf *St. Joris*, aldaar te water gelaten, het door de scheepsbouwmeesters de Jong, Kortlandt en Anthonij, gebouwde barkschip *Charles*, groot 300 lasten, zullende gevoerd worden door kapt. J. F. C. Borger; daarna is de kiel gelegd voor een fregatschip, groot ongeveer 500 lasten, genaamd *Eva Johanna*, bestemd voor de groote vaart, voor het handelhuis C. Vlierboom en Zonen aldaar.

---

)( **Alblasserdam**, 21 October. Eergisteren zijn alhier met het beste gevolg te water gelaten twee schepen: als het clipper campagne fregatschip *Nieuw Holland* van de scheepstimmerwerf van den heer F. Kloos, en groot 390 lasten voor eene reederij onder directie van de heeren Boissevain en Kooij te Amsterdam, zullende gevoerd worden door kapt. L. Tuk; en van de scheepstimmerwerf van den heer J. Jonkers het barkschip *Vrije Handel*, groot circa 300 gemeten lasten; zullende gevoerd worden door kapt. D. van Ketwich, voor rekening van de heeren Müller en Reese te Amsterdam. Beiden schepen zijn voor de groote vaart bestemd.

---

De *Staatscourant* bevat een Koninklijk besluit van 19 Oct. no. 72, van den navolgenden inhoud:

Gezien het rapport van Onzen Minister van Justitie van den 17den October 1854, no. 9, Hebben besloten en besluiten:

1o. te ontbinden de commissie tot het beramen der grondslagen, welke bij de wet tot regeling eener nieuwe regtelijke inrigting zullen worden gevolgd, benoemd bij Ons besluit van den 24sten September 1853 (*Staatsblad* no 106,) onder dankbetuiging aan den voorzitter, aan de leden en aan den secretaris van gemelde commissie voor den ijver, door hen in de uitvoering van hunne taak aan den dag gelegd en voor de belangrijke opmerkingen en aanwijzingen door hen geleverd, waarvan Wij op de aanbieding, Ons door Onzen Minister van Justitie gedaan, met welgevalen hebben kennis genomen;

2o. Onzen Minister van Justitie te magtigen, om op de grondslagen, door hem bij bovengenoemd rapport aan Ons medegedeeld, Ons vóór de opening der volgende zitting der Staten-Generaal een ontwerp van regterlijke organisatie voor te leggen en Ons tevens aan te bieden een ontwerp van zoodanige bepalingen als kunnen strekken om bereids de kosten der burgerlijke regtspleging te verminderen.

---

# Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag den 22 Oct. 1854.

Michiel Jacobus van der Schaft, 25 j., met Johanna Barendina Mulder, 28 j. — Jacobus Maria Faustinus Beltrami, 47 j., wedr. van Willemina Dorothea Schonlau, met Gerbarda Dongelmans, 35 j., wed. van Lambertus Wilhelmus Swaste. — Hermanus Teunis Welter, 24 j., met Francina Wilbelmina Vriend, 25 j. — George Nieuwmeijer, 40 j., wedr. van Maria Grebe, met Leena van den Bos, 47 j., wed. van Cornelis Adrianus Rotteveel. — Hendrik van Loon, 45 j., wedr. van Theodora Terol, met Cornelia de Jong, 40 j. — Ludovicus Henricus de Weille, 50 j., met Catharina Brandina Wilhelmina Gerritsen, 25 j. — Jan Bakker, 35 j., met Anthonia Spaan, bijna 30 j. — Joël Machiel Lamport, 25 j., met Judith Wilkens, 25 j. — Lambertus Carolus Smolders, 23 j., met Cornelia Maria Werner, 24 j. — Daniel Sluiter, 34 j., met Jannetje Fransen, 39 j. — Johannes Louis Stijnfort, 29 j., met Antonia Rietdijk, 41 j. — Christiaan Rijnders, 38 j., met Maria Josephina Francina Pasdeloup, 40 j. — Eduard Wenckebach, 41 j., met Maria Geertruida Elizabeth Cornelissen, 25 j. — Johannes de la Chambre, 22 j., met Willemina Kleinwoud, 23 j. — Willem Horsman, 37 j., met Maria Balfoort, 30 j. — Jonkheer Jan Cornelis Reinier van Hoorn van Burgh, 64 j., wedr. van Catharina Henriette de Wolff, met Catarina Ludolphine Schröder, 52 j. — Cornelis Scheurwater, 41 j., wedr. van Johanna de Klerk, met Johanna Klippenburg, 35 j., wed. van Gerrit Rijken. — Johannes Ecker Porton, 26 j., met Johanna Elizabeth Cornax, 22 j. — Laurentius Hendricus Johannes van Leeuwen, 32 j., met Maria Geertruida Pijpers, 26 j. — Salomon Meijer Seijffers, 52 j., met Mietje Joël, 43 j. — Hendrik Josua Gerritsen, 27 j., met Petronella Dijkman, 31 j.

---

**224ste Nederlandsche Staats-Loterij.**

9e LIJST. 5e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

No. 2543 en 9265 *f* 1000.

---



---

# Prijs-Courant der Effecten.

**AMSTERDAM**, 23 October 1854.

| **Nederland.** | Pct. | | **Rusland.** | Pct. | |
|---|---|---|---|---|---|
| Ned. W. Schuld. | $2^{1}/_{2}$ | $58^{1}/_{2}$ $^{5}/_{8}$ $^{1}/_{2}$ | *Hope* 1798/1816 | 5 | 98[illegible] |
| Dito Certificat. | 3 | 70 | Dito 1828/1829 | 5 | |
| Dito Dito. | 4 | $88^{1}/_{4}$ $^{9}/_{16}$ $^{1}/_{4}$ | Cert. 1831/1838 | 5 | |
| O. I. Leening | 4 | | Dito Dito | $4^{1}/_{2}$ | |
| Amort. Syndic. | $3^{1}/_{2}$ | | Dito *Hope* | 4 | |
| Hand.-Maats. | $4^{1}/_{2}$ | | Dito *Stieglitz* | 4 | 71[illegible] |
| **Belgie.** | | | Dito dito 5e Ser. | 4 | |
| Certificaten | $2^{1}/_{2}$ | | Inschr. Assig. | 6 | |
| D° *Rotschild* | $2^{1}/_{2}$ | | Certific. dito. | 6 | |
| **Frankrijk.** | | | | | |
| Obligatien | 3 | | **Polen.** | | |
| **Spanje.** | | | | | |
| Nieuwe | 1 | $17^{7}/_{8}$ 18 | Obligatiën | 4 | 64[illegible] |
| Dito Buitenl. | 3 | $37^{7}/_{8}$ | **Oostenrijk.** | | |
| D° Binnenl. $^{o}$/m. | 3 | $32^{1}/_{16}$ $^{5}/_{8}$ $^{1}/_{16}$ | | | 64[illegible] |
| Bew. Sp. Com. | | 5 | Metaliek | 5 | 74[illegible] |
| Amort. Schuld. | | $4^{3}/_{4}$ $^{13}/_{16}$ | Dito bet. Amst. | 5 | 74[illegible] |
| **Portugal.** | | | Dito 1854 | 5 | 32[illegible] |
| Londen nieuwe. | 5 | $35^{5}/_{8}$ $^{3}/_{4}$ $^{11}/_{16}$ | Dito 1847 | $2^{1}/_{2}$ | 32[illegible] |
| Dito uitgest. | 4 | | Dito 1851/1852 | $2^{1}/_{2}$ | |

Mexic., te Lond. 3 pct. $21\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$; dito Onb. [illegible] $\frac{1}{2}$; Ecuad. $2\frac{7}{8}$.

Met uitzondering van Binnenl. fonden welke over het [illegible] iets flaauwer en ten opzigte van 4 pct. W. S. zelf [illegible] blijven, was de markt overigens in de vreemde fondsen [illegible] gestemd vooral wat betreft Oosrenrijksche fondsen.

---

FRANKFORT, Vrijdag 20 Oct. Metalliek 5 pct. [illegible] Spanje binnenl. 3 pct. $31\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $17\frac{13}{16}$.

---


Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.